

NOVICE ITR

Okoljski odbor Evropskega parlamenta proti kloniranju živali za hrano – in ozadje problematike

Ljubljana, 7.5.2010

Danes vam poročamo o problematiki kloniranja živali v komercialne namene. V drugem delu smo pripravili nekaj zanimivih, a žal zaskrbljujočih novic v zvezi s komercialnim kloniranjem in genskim spreminjanjem živali. Najprej pa pozitivna novica s tega področja o glasovanju Odbora za okolje Evropskega parlamenta na to temo.

Odbor za okolje Evropskega parlamenta je ta torek (4.5.2010) zavrnil sporni predlog Evropske komisije, da bi na trgu Evropske unije dovolili hrano iz kloniranih živali in njihovega potomstva.

Predvidena zakonodaja bi dovolila prodajo t.i. "novih živil" (novel foods), izdelanih iz alg ali planktona, s pomočjo nanotehnologije, ter iz gensko spremenjenih rastlin ali kloniranih živali, npr. ovc.

Toda odbor za okolje EP je skoraj soglasno (42 za, 2 proti, 3 vzdržani) glasoval za izključitev živil iz kloniranih živali ali njihovega potomstva iz teh načrtov. Zahtevali so tudi natančno oceno tveganj za živila, izdelana s pomočjo nanotehnoloških postopkov in za jasno označevanje takšnih živil.

Torkovo glasovanje mora potrditi še celoten parlament, ki naj bi o tem glasoval predvidoma v juliju. Končna odločitev na evropski ravni bo sprejeta s soodločanjem, kar pomeni, da jo lahko blokira ali parlament ali države članice EU.

Vprašanje kloniranja živali v Evropi ostaja izjemno vroče, velik delež državljanov mu nasprotuje.

Zadržke do bodoče trgovine s proizvodi iz kloniranih živali je izrazila celo Evropska agencija za varnost hrane (EFSA), čeprav Urad za hrano in zdravila ZDA v tem ne vidi nobenih težav.

Klonirano meso in meso kot patent

Meso kloniranih živali že na menijih po Evropi? Testbiotech opozarja, da trg uhaja izpod nadzora

Meso oziroma živila iz kloniranih živali in njihovih potomcev je verjetno že na evropskem trgu. Trenutno namreč ni nobene zakonodaje, ki bi učinkovito preprečevala takšen uvoz. Ne obstaja noben javni register, ki bi zagotavljal preglednost glede morebitnega uvoza kloniranih živali, njihovi potomcev ali rejskega materiala v EU.

Organizacija Testbiotech je podjetjem in ustreznim institucijam zastavila vprašanja o pogostosti in količinah uvoza, a nanje niso dobili nobenega odgovora. Znano je le, da se je uvoz začel že pred nekaj leti. Ko pa je genski material iz kloniranih živali enkrat uvožen, se lahko hitro razširi v populaciji evropskih živali. Kmetje in potrošniki na ta način izgubijo možnost izbire.

"Obstaja velika verjetnost, da bodo potrošniki postreženi z izdelki iz kloniranih živali ali njihovih potomcev, ne da bi to vedeli," pravi Christoph Nato iz Testbiotech-a. "Transparentnosti ni niti za potrošnike niti za kmete."

Študijo so pripravili po naročilu Martina Häuslinga, predstavnika Zelenih v Evropskem parlamentu. Namen študije je bil oceniti trenutno stanje varnosti, dobrobiti živali in možnih koristi. Največji problemi so očitni v zvezi z dobrobitjo živali. Petnajst let po kloniranju ovce Dolly je stopnja uspešnosti kloniranja še vedno slaba, nenamernih učinkov pa ni moč nadzirati. Veliko kloniranih živali trpi zaradi močno poškodovanih organov in večina živali pogine. Poleg tega za sedaj ni mogoče izključiti negotovosti glede varnosti hrane.

Poročilo prav tako kaže, da se z uvajanjem kloniranih živali vzpostavijo nove odvisnosti, saj so postopek kloniranja in s pomočjo kloniranja pridobljene živali predmet patentnih pravic. Kloniranje kengurujev, kitov, delfinov, slonov, konjev, žiraf, krav ali bikov, ovc, kamel, lam, prašičev in povodnih konjev tako uveljavljajo kot izum.

Evropski parlament je že glasoval za prepoved kloniranja domačih živali in iz njih pridobljenih proizvodov, medtem ko je Svet evropskih ministrov naklonjen uporabi zakonodaje o novih živilih. Vendar pa, kot kaže poročilo Testbiotech-a, zakonodaja o novih živilih ni dovolj za reševanje trenutnih težav pri ločevanju in zagotavljanju transparentnosti.

Inštitut za trajnostni razvoj, prevod in povzetek po viru: <http://www.testbiotech.org/en/node/382>

Mučno poginjanje krav v poskusih genskega spreminjanja na Novi Zelandiji

To pa ni edini primer »mesnih« težav v povezavi z gensko tehnologijo. Časopis New Zealand Herald iz Nove Zelandije poroča, da prihaja pri poskusih znanstvenikov AgResearch-a na Ruakuri v Hamiltonu, Nova Zelandija, kjer se znanstveniki prizadevajo najti nove metode zdravljenja ljudi s težavami pri plodnosti s pomočjo mleka gensko spremenjenih krav, do poginjanja krav, in sicer na zelo mučen način. Gensko spremenjenim kravam so namreč v procesu rasti ovariji zrasli do te mere, da je prišlo do trganja tkiv in posledično pogina živali.

Način poskusov poraja mnoga vprašanja o varstvu živali, etična vprašanja o ravnanju z živalmi in uspešnosti genskega spreminjanja živali. Vodja skupine za uporabno tehnologijo pri AgResearch, dr. Jimmy Suttie, je dejal, da smrti živali ne vidi kot "big deal", in da so del učnega procesa za znanstvenike. Toda predstavnik novozelandske organizacije GE-Free Jon Carapiet pravi, da podrobnosti poskusa na kravah razkrivajo, da je bil odbor za ravnanje z živalmi, ki je nadziral delo AgResearch-a, "milje oddaljen od etike in vrednot skupnosti". Dr. Suttie je dejal tudi, da je jedro težav v tem, da so človeški geni FSH učinkovali na celotno žival (telico) in ne le na mlečne žleze, kot je bilo mišljeno - težava, ki se pri poskusih na miših ni pojavila.

Inštitut za trajnostni razvoj, prevod in povzetek po: http://www.nzherald.co.nz/news/article.cfm?c_id=1&objectid=10642031

Meso kot izum multinacionalk?

Meso pa tudi odkrito postaja cilj patentnih prijav in zahtev. Multinacionalne semenske korporacije dosledno izvajajo strategijo pridobivanja nadzora nad osnovnimi sredstvi za pridelavo hrane. Kot je pokazala nedavna raziskava, se med cilji patentnega monopoliziranja čedalje večkrat znajdejo tudi bolj običajno gojenje rastlin, ne le gensko spremenjene rastline: Število mednarodnih patentnih prijav v prehranskem sektorju iz leta v leto narašča in se je v obdobju od leta 2007 do konca leta 2009 podvojilo. Naslednji na spisku želja za razširitev patentov multinacionalk v celotni verigi pridelave hrane od krme za živali do živilskih proizvodov, je tudi meso. V postopku patentne prijave podjetja Monsanto so se tako znašli celo slanina in zrezki: patentna prijava WO2009097403 trdi, da je meso, ki izvira iz prašičev, ki se hranijo s patentiranimi GS rastlinami Monsanto, njihovo. Podoben patent uporabljajo za ribe iz ribogojstva iz marca 2010 (WO201027788). Daljnosežni patenti za hrano so celo že odobreni: Monsanto je v letu 2009 prejel evropski patent (EP 1356033), ki zajema celo verigo proizvodnje hrane od semen GS rastlin do živilskih proizvodov, kot sta moka in olje.

"Dogaja se proces, kjer multinacionalke skušajo pridobiti popoln nadzor nad celotno verigo pridelave in izdelave hrane. Potrošniki, kmetje in proizvajalci hrane so vsi padli v isto past. To je treba obravnavati kot nemoralen poskus zlorabe patentnega prava. Podjetje hoče čim bolj povečati svoj dobiček s prijavo patentov na živila, pri čemer istočasno več kot milijarda ljudi trpi zaradi lakote, "pravi Francois Meienberg iz Bernske deklaracije.

Kot kažejo izkušnje iz ZDA, patenti na semena in povečanje koncentracije na trgu vodijo k drastičnim povišanjem cen semen, manjše izbire semen in hitro rastočih odvisnosti za kmete. Medtem ameriško Ministrstvo za pravosodje in državni tožilci v več ameriških zveznih državah preiskujejo, ali je Monsanto zlorabil svojo tržno moč za izključevanje svojih konkurentov in dvig cen semen. Koalicija "Brez patentov za semena" (No Patents on Seeds) opozarja, da se bo koncentracija na trgu še povečala, če se zloraba patentnega prava ne ustavi. Koalicijo podpira več kot 200 organizacij na svetovni ravni. Organizacije zahtevajo jasno spremembo v politiki in praksi patentnih uradov. Vlade pozivajo k spremembam patentne zakonodaje, da bi iz patentne zakonodaje izključili patente na semena, živali in njihove dele.

Inštitut za trajnostni razvoj, prevod in povzetek po viru: http://www.no-patents-on-seeds.org/index.php?option=com_content&task=blogcategory&id=3&Itemid=28